

Ελληνικά Σπήλαια και Χειρόπτερα: Διαχειριστικές Δράσεις και Αλλαγή Συμπεριφοράς

Greek Caves and Bats: Management Actions and Change of Attitude - LIFE17 NAT/GR/000522

Και όμως μας ενδιαφέρουν...

Η Περιβαλλοντική Νομοθεσία στην Ελλάδα

Γιαμακίδου Ελένη, Περιβαλλοντολόγος MSc & Αναλύτρια GIS-Τηλεπισκόπησης
Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY OF CRETE

Μουσείο
Φυσικής
Ιστορίας
Κρήτης

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών
Ερευνών Ελλάδος

ΑΤΕΠΕ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

Αρμόδια Αρχή: Υπουργείο Γεωργίας

1937: Η έννοια των προστατευόμενων περιοχών είναι συνδεδεμένη με τους Εθνικούς Δρυμούς (Ν. 856/1937, **Ν. 86/1969 «Περί Δασικού Κώδικος»**).

Τροπ. 1971: Επιπλέον θεσμοθέτηση Αισθητικών Δασών και Διατηρητέων Μνημείων Φύσης (Ν. 966/1971).

Τροπ. 1975: Απαγόρευση συλλογής/σύλληψης ατόμων χλωρίδας και πανίδας. Εκτροφεία Θηραμάτων, Καταφύγια Θηραμάτων, Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές (Ν. 177/1975).

Ν. 998/1979: Μέτρα προστασίας, διατήρησης, ανάπτυξη και βελτίωσης των δασών, δασικών εκτάσεων και των δημοσίων χορτολιβαδικών και βραχωδών εκτάσεων (Τροπ. Ν. 4280/2014).

“Εθνικός Δρυμός Οίτης” Hiking Experience, 2012

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

Π.Δ. 67/1981 «Περί Προστασίας της Αυτοφυούς Χλωρίδος και Άγριας Πανίδος» (και διόρθωση με ΦΕΚ 43/Α/1981): Νόμος Πλαίσιο για την προστασία συγκεκριμένων ειδών χλωρίδας και πανίδας.

Silene orphanidis
Greek Flora, 2017

Rhinolophus blasii
LIFE Under One Roof, 2018

Testudo graeca
Reptile Database, 2018

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΥΑ 414985/1985: Ενσωμάτωση Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας».

Αρμόδια Αρχή: ΥΠΕΧΩΔΕ / ΥΠΕΚΑ / ΥΠΕΝ

Ν. 1650/1986: Ενσωμάτωση Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ «Εκτίμηση επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» ΜΠΕ, ΕΠΟ, Μέτρα/Στόχοι προστασίας φυσικού περιβάλλοντος.

5 κατηγορίες προστατ. περιοχών Περιοχές Απολύτου Προστασίας της Φύσης, Περιοχές Προστασίας της Φύσης, Εθνικά Πάρκα, Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί, Προστατευόμενα Τοπία.

ΚΥΑ 33318/3028/1998: Ενσωμάτωση **Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ** «Διατήρηση Φυσικών Οικοτόπων, Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας» και 97/62/ΕΚ Σύσταση Δικτύου Natura 2000 στην ΕΕ: Καθορισμός ΤΚΣ και προδιαγραφές ΕΖΔ και ΖΕΠ, Σύσταση Επιτροπής Φύση 2000.

Τροπ. ΚΥΑ 14849/853/Ε103/2008 (βάσει Οδηγίας 2006/105/ΕΚ λόγω προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας).

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

ΟΔΗΓΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ (HABITATS DIRECTIVE)

ΚΥΑ 33318/3028/1998: Ενσωμάτωση **Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ** «Διατήρηση Φυσικών Οικοτόπων, Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας»

- Παράρτ. I: Τύποι φυσικών οικοτόπων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση απαιτεί το χαρακτηρισμό περιοχών ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης.
- Παράρτ. II: Ζωικά και φυτικά είδη Κοινοτικού Ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση επιβάλλει τον καθορισμό Ειδικών Ζωνών Διατήρησης.
- Παράρτ. IV: Ζωικά και φυτικά είδη Κοινοτικού Ενδιαφέροντος που απαιτούν αυστηρή προστασία.

Οικότοπος 8310 «Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση» συγκαταλέγεται στο Παράρτ. I της Οδηγίας.

14 είδη χειροπτέρων της Ε.Ε. συγκαταλέγονται στο Παράρτ. II της Οδηγίας.

Όλα τα είδη χειροπτέρων της Ε.Ε. συγκαταλέγονται στο Παράρτ. IV της Οδηγίας.

Αναγνώριση 239 Ελληνικών Τόπων Κοινοτικής Σημασίας οι οποίοι αργότερα χαρακτηρίστηκαν ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης με το Ν. 3937/2011.

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103/2010 «Καθορισμός Μέτρων και Διαδικασιών για τη Διατήρηση της Άγριας Ορνιθοπανίδας και των Οικοτόπων/Ενδιαιτημάτων της, σε Συμμόρφωση με τις Διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ όπως Κωδικοποιήθηκε με την **Οδηγία 2009/147/ΕΚ**»

Είδη Κοινοτικού Ενδιαφέροντος και είδη Προτεραιότητας / Καθορισμός Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) ως τμήμα του Δικτύου Natura 2000 και μέτρα διαχείρισης.

Χάρτης ΖΕΠ
Βορείου Ελλάδος
ΥΠΕΝ

Χάρτης ΤΚΣ
Βορείου Ελλάδος
ΥΠΕΝ

Ν. 3937/2011 (Τροπ. 1650/1986) «Διατήρησης της Βιοποικιλότητας και Άλλες Διατάξεις» (άρθρο 19 Ν. 1650/1986)

Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, Περιοχές Προστασίας της Φύσης, Φυσικά Πάρκα (Εθνικά & Περιφερειακά), Περιοχές Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών (ΕΖΔ, ΖΕΠ, ΚΑΖ).

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

Επικαιροποίηση του εθνικού καταλόγου του Οικολογικού Δικτύου Natura 2000

«Εποπτεία και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος στην Ελλάδα» (Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΕΝ, υλοποίηση το διάστημα 2014-2015)

Το έργο κάλυψε υποχρεώσεις που απορρέουν από τις Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ.

Στο πλαίσιο του έργου:

- Παράχθηκε μία ενιαία βάση δεδομένων με βιβλιογραφικές αναφορές και δεδομένα πεδίου, σχετικά με την εξάπλωση και την κατάσταση διατήρησης των ειδών και των ΤΟ Κοινοτικού Ενδιαφέροντος σε επίπεδο χώρας.
- Έγινε η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και ΤΟ Κοινοτικού Ενδιαφέροντος σε εθνικό επίπεδο.
- Συντάχθηκε η 3η Εθνική Έκθεση Αναφοράς με δεδομένα παρακολούθησης πεδίου.
- Καθορίστηκαν οι **Επιθυμητές Τιμές Αναφοράς** (Κατάσταση Διατήρησης ειδών και ΤΟ) και οι Στόχοι Διατήρησης για τα είδη και τους οικοτόπους.
- Οργανώθηκε ένα σύστημα παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης των ειδών για το μέλλον.
- Επικαιροποιήθηκε η περιγραφική βάση δεδομένων του Δικτύου Natura (SDFs).
- Προτάθηκε η ένταξη νέων περιοχών στο Δίκτυο.

Θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

Ιστοσελίδα ΦΔ Δέλτα Έβρου και
Σαμοθράκης, 2019

ΚΥΑ 50743/2017: Αναθεώρηση Εθνικού Καταλόγου Περιοχών του Δικτύου Natura 2000, 446 περιοχές.

Ν. 4519/2018 περί «Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και Άλλων Διατάξεων»

Καθορισμός ΦΔΠΠ ως ΝΠΙΔ που έχουν ως σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου των άρθρων 18, 19 και 21 του Ν. 1650/1986.

Άλλες σημαντικές διεθνείς Συμβάσεις

Συνθήκη Ράμσαρ (Ramsar Convention) Προστασία των υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας ιδιαίτερα ως οικοτόπων υδρόβιων πτηνών, κύρωση με τον Ν.Δ. 191/1974 (τροπ. Ν. 1751/1988 και Ν. 1950/1991).

Σύμβαση Βέρνης (Bern Convention) Διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, κύρωση τον Ν. 1335/1983.

Σύμβαση CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) Ρύθμιση διεθνούς εμπορίου ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, τέθηκε σε εφαρμογή μέσω ΚΥΑ 261554/1985 (εφαρμογή Κανονισμών 3626/1982 και 3418/1983) και κυρώθηκε με τον Ν. 2055/1992.

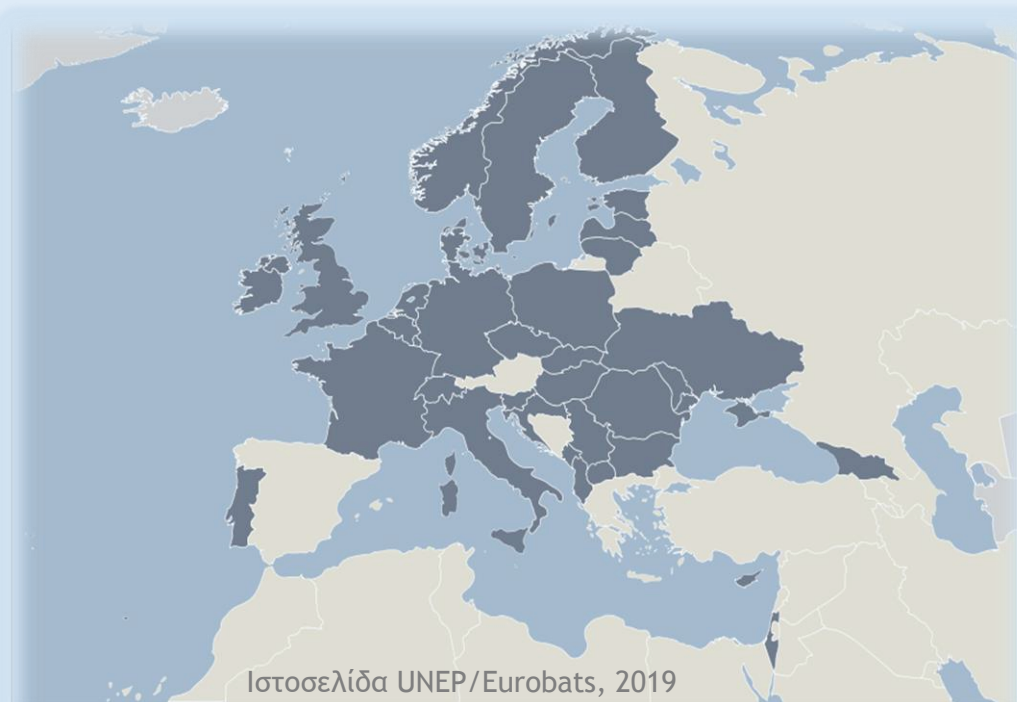
Σύμβαση Βόννης* (Bonn Convention*) Διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας, κύρωση με τον Ν. 2719/1999.

Σύμβαση για την Βιολογική Ποικιλότητα 93/626/ΕΟΚ (Convention on Biological Diversity) Διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας και αειφορική χρήση των συστατικών της, κύρωση με τον Ν. 2204/1994.

Σύμβαση της Βόννης – EUROBATS

Σύμβαση Διατήρησης των Αποδημητικών Ειδών της Άγριας Πανίδας (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals – CMS)

Διακρατική συμφωνία στα πλαίσια του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών.

Parties Range states

Παράρτημα ΙΙ

Αποδημητικά είδη των οποίων η κατάσταση διατήρησης είναι δυσμενής και για τα οποία χρειάζεται η σύναψη Διεθνών Συμφωνιών για τη διατήρηση και διαχείρισή τους. Όλοι οι Ευρωπαϊκοί πληθυσμοί εξαιρούμενης της *Roussettus aegyptiacus*.

Συμφωνία **EUROBATS** τίθεται σε ισχύ τον Ιανουάριο 1994 για 51 είδη χειροπτέρων.

37 από 63 κράτη εφαρμογής έχουν προσχωρήσει στην Συμφωνία (έως σήμερα).

Γιατί όμως μας ενδιαφέρουν;

Είδος	Δασικός Κώδικας	Π.Δ. 67/1981	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ	Σύμβαση Βέρνης	Σύμβαση Βόννης (Eurobats)	CITES	Κ.Β.	Κατ. Διατήρ.*
<i>Miniopterus schreibersii</i>	+	+	II, IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Myotis blythii</i>	+	+	II, IV	II	II	-	LC	U1 (X)
<i>Myotis capaccinii</i>	+	+	II, IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Myotis emarginatus</i>	+	+	II, IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Myotis myotis</i>	+	+	II, IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Rhinolophus blasii</i>	+	+	II, IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Rhinolophus euryale</i>	+	+	II, IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	+	+	II, IV	II	II	-	LC	U1 (X)

* 4^η Εθνική Έκθεση (2013-2018), σε παρένθεση trend in Conservation Status (EIONET)

Γιατί όμως μας ενδιαφέρουν;

Είδος	Δασικός Κώδικας	Π.Δ. 67/1981	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ	Σύμβαση Βέρνης	Σύμβαση Βόννης (Eurobats)	CITES	Κ.Β.	Κατ. Διατήρ.*
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	+	+	II, IV	II	II	-	LC	FV (X)
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	+	+	II, IV	II	II	-	VU	XX
<i>Myotis nattereri</i>	+	+	IV	II	II	-	NT	U1 (X)
<i>Eptesicus serotinus</i>	+	-	IV	II	II	-	LC	FV (X)

ΤΟ 8310 "Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση"

Παράρτημα I της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, Κατάσταση Διατήρησης* FV (S)

* 4^η Εθνική Έκθεση (2013-2018), σε παρένθεση trend in Conservation Status (EIONET)

Σχέδια Δράσης για τα είδη και τους οικοτόπους

Σχέδια Δράσης στο πλαίσιο της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ

Καθορισμός και προτεραιοποίηση μέτρων και εστιασμένων δράσεων για τη βελτίωση της Κατάστασης Διατήρησης των ειδών και οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Με συνοπτικό τρόπο αναφέρονται:

Κατανομή και η πληθυσμιακή κατάσταση του είδους ή του ΤΟ σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, η κατάσταση διατήρησης και οι απειλές που δέχεται, το ιστορικό, οι σκοποί και οι στόχοι και η σύνδεσή τους με την αναγκαιότητα εκπόνησης του Σ.Δ., οι απαραίτητες δράσεις και τα μέτρα για την επίτευξη των στόχων και τα οφέλη από την υλοποίηση του.

Για την Ε.Ε.: «Action Plan for the Conservation of All Bat Species in the European Union, 2018-2024»

- 14 είδη χειροπτέρων στο Παρ. ΙΙ της Οδηγίας: Καθορισμός ΕΖΔ για την προστασία των ειδών με στόχο την διατήρηση ή βελτίωση του Κ.Δ. τους σε FV status.
- Όλα τα είδη στο Παρ. ΙV της Οδηγίας: Επωφελούνται από τις δράσεις προστασίας που προτείνονται στα Σ.Δ. για τα είδη του Παρ. ΙΙ. Μέτρα για την απαγόρευση υποβάθμισης/καταστροφής θέσεων αναπαραγωγής και ανάπαυσης των ειδών.

Σχέδια Δράσης για τα είδη και τους οικοτόπους

Για την Ελλάδα: Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011, άρθρο 4)

- Για τα αντικείμενα προστασίας και διατήρησης του Νόμου και τις ζώνες που τα περιβάλλουν καταρτίζονται Σχέδια Διαχείρισης (Management Plans).
- Τα Σχέδια Διαχείρισης συνοδεύονται από Σχέδια Δράσης (Action Plans): Εξειδίκευση σε αναγκαία μέτρα, δράσεις, έργα και προγράμματα, φάσεις, κόστη, πηγές και φορείς χρηματοδότησης τους, χρονοδιαγράμματα εκτέλεσής τους και φορείς εφαρμογής τους.

LIFE IP 4 NATURA, LIFE16 IPE/GR/000002

www.edozoume.gr

Δράση Α1: Εκπόνηση και Θεσμοθέτηση Σχεδίων Δράσης για Είδη και Οικοτόπους Κοινοτικού Ενδιαφέροντος

Προσχέδιο ΚΥΑ «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Σχεδίων Δράσης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στο Πλαίσιο Εφαρμογής των Διατάξεων του Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60 Α')».

Εκπόνηση 12 Σχεδίων Δράσης.

Σχέδια Δράσης για τα είδη και τους οικότοπους (2019)

LIFE GRECABAT, LIFE17 NAT/GR/000522

www.lifegrecabat.eu

Δράση A3: Εκπόνηση Σχεδίων Δράσης για τα Είδη και τον Οικότοπο 8310
Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για τα 10 είδη χειροπτέρων.

Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για τον ΤΟ 8310 «Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση».

Φωτό Γεωργιακάκης Π. (Παν.Κρήτης, ΜΦΙΚ), *Miniopterus schreibersii*
Στοές στους Κατρατζίδες Δαδιάς (Έβρος, 2019)

Ευχαριστώ!

Διημερίδα LIFE GRECABAT, NAT LIFE17 NAT/GR/000522

Με την συγχρηματοδότηση της ΕΕ και τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

